

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

68.Лучко О. О. Translation of Biological Terms	194
69.Маліновський І. В. Табуйована лексика в українських перекладах С. Кінга та А. Невілла	196
70.Мальченко Б. С. Культурні реалії в українському перекладі англомовних серіалів	199
71.Малярчук К. Д. Специфіка відтворення гендерних особливостей у перекладі роману Джейн Остін «Гордість і упередження» українською мовою	201
72.Мамчур Є. Р. Der Romane von e. M. Remarque: Besonderheiten der Übersetzung ins Ukrainische	205
73.Мамчур Ю. Р. Лінгвопрагматичний аналіз навчального контенту цифрових платформ для вивчення іноземних мов	207
74.Марічка А. А. Стилiстичні засоби як чинник формування ідіостилію Елізабет Гаскелл у романі «Північ і Південь»	210
75.Марчук В. О. Відтворення емоційної семантики німецьких фразеологізмів у перекладі українською мовою	213
76.Машталяр К. О. Difficulties In Learning English Vocabulary	217
77.Мельник А. А. Developing Students' Lexical Competence as the Basis of Foreign Language Acquisition)	219
78.Мельник В. О. Медіадискурс у сучасному інформаційному суспільстві	222
79.Мельниченко О. А. Семантична реалізація Modo Subjuntivo в іспанськомовному кінодискурсі	225
80. Міхальова А. О. Generational Representation in Media Discourse	228
81.Мороз А. Р. Норми вживання фемінітивів в іспанськомовному культурному просторі	232
82.Налисник В. В. Відтворення античного колориту у художніх творах	235
83.Нікітіна Є. В. Особливості перекладу словосполучень Business + Noun / Adjective	237
84.Ніколаєць Д. І. Рольова гра як засіб розвитку англомовного усного спілкування учнів старших класів	239
85.Нога К. В. Медична термінологія у фільмах і серіалах: що потрібно знати перекладачу та глядачеві	242
86.Нога К. В. Переклад радянських документів: компетенція білінгва чи професійного перекладача	245
87.Ноговська С. Г. Теоретико-методологічні засади перекладу гумору в іспанськомовній рекламі бобових	247
88.Огороднік Д. С. Використання інтерактивних засобів для розвитку інтонаційних навичок у німецькій мові	251
89.Олещенко Т. М. Функціонування англомовної суспільно-політичної термінології в міжнародних документах	253
90.Олійник С. Б. Developing Sociocultural Competence Through Foreign Literature	256
91.Островська О. А. Відтворення іронії в англо-українському публіцистичному перекладі	259

Нога К.В.
гр. МАУП-16
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н, доцент Цепенюк Т.О.

ПЕРЕКЛАД РАДЯНСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ: КОМПЕТЕНЦІЯ БІЛІНГВА ЧИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Ще з 2014 року після початку війни росії в Україні питання роботи з радянською спадщиною, її документами, архівами, літературою та офіційними текстами набуло неабиякої актуальності, а ще більше на це вплинуло повномасштабне вторгнення. Переклад радянських документів - це не лише справа перекладознавства та лінгвістики, а й історично-ідеологічна її сторона. Більшість українців вважаються двомовними людьми, тоді виникає питання: чи достатньо бути білінгвом аби перекладати подібні тексти, чи необхідно мати спеціальну перекладацьку чи філологічну освіту?

Вільне знання двох мов, у нашому випадку української та російської (та будь-якої третьої мови перекладу), створює ілюзію, що переклад радянських документів не потребує певної кваліфікації [3]. Проте не маючи професійного перекладацького досвіду складно повністю сепарувати дві мови, що в результаті призведе до труднощів семантичного «міксу», де змішуватимуться правописи й терміносистеми, виникатимуть кальки й гібридні фрази. Радянська система написання текстів виділяється своїми канцеляризмами, стилем, термінологією та ідеологічною лексикою [1] (наприклад: *трудові досягнення народу, непохитна дружба народів СРСР, «План Даллеса», боротьба за мир, великий лєнін* тощо). Тому переклад цих текстів чи документів без належного знання історико-політичних реалій, контексту й прагматики, ризикує стати спотвореним та надто буквальним.

Фаховий перекладач чи філолог, на відміну від білінгва, не просто розуміє значення тексту, він аналізує його стиль, особливості та задум автора, він є культурним посередником між сучасністю і минулим.

При перекладі радянських документів важливо звертати увагу на такі моменти: дотримання правової точності, перш за все ми перекладаємо офіційні документи; розпізнавання ідеологічно забарвленої лексики, використання відповідних адекватних її еквівалентів; уникнення прямого перекладу пропагандистських кліше.

Проблемність перекладу спостерігається не лише термінологічною особливістю написання текстів, а й тим, що саме ці тексти були зброєю владарювання. Вони приховували в собі евфемізми й маніпулювання, чим завуальювали народи [1]. Перекладач повинен проаналізувати такі моменти та правильно донести значення читачеві, покладаючись на власний досвід: адаптувати текст для читача, пояснюючи контекст, чи залишити оригінальну риторику з ідеологічно-пропагандистською лексикою.

Тож кому найкраще довірити такий вид перекладу? Найоптимальнішим варіантом завжди залишатиметься перекладач чи філолог з високим фоновим знанням історії та культури. З іншої сторони для складних радянських текстів чудово підійде міждисциплінарний тандем – спільна робота перекладачів, істориків, культурологів чи інших знавців. Це забезпечить не лише адекватний зміст й контекст читачеві, а й уникне спотворень чи недоречних перекладацьких рішень.

Окрім згаданих труднощів вище, у сучасних реаліях ми стикаємося зі ще одним викликом – етичний аспект перекладу радянських текстів. По-перше, значна кількість молодих українських спеціалістів не володіють російською мовою на академічному рівні, що може поставити під сумнів якісний результат перекладу. Тому сьогодні покладатися лише на двомовність українців – не є компетентним рішенням. По друге, звернення до радянської доби може сприйматися неоднозначно й травмуюче, навіть якщо це лише питання професійного виконання роботи. В умовах війни переклад того, що колись й по сьогодні знищує спадщину стає етичним й моральним випробуваннями [2]. Ідеологічні, імперські й антиукраїнські тексти створюють навантаження, яке може заходити на межі «простої роботи» і власних переконань.

Радянські документи – це не лише тексти минулих років, а носії ідеологічної пам'яті. Переклад цих документів передбачає високу мовну компетентність та широку обізнаність історичного й політичного дискурсу. Знання білінгва беззаперечно на просунутому рівні володіння мовою [3], але лише розуміння й спілкування недостатньо для якісного виходу перекладу. Тому роботу з радянськими текстами повинні виконувати фахівці.

Література

1. Рудницька Н. Переклад як засіб формування радянського канону світової літератури: ідеологічний аспект. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. 2015. № 3 (304). С. 48–53.

2. Lashkul, V., Timofeev, V. The essence analysis of ethical translator's competence. HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY. 2021. Vol. 12, no. 4. P. 31–40. URL: <https://doi.org/10.31548/hspedagog2021.04.031> (дата звернення: 13.10.2025).

3. Yvan Rudhel, M. M., & Wen, X. (2021). Translation Competence: Beyond Bilingualism. Indian Journal of Language and Linguistics, 2(4), 31–38. <https://doi.org/10.54392/ijll2144>

Ноговська С.Г.
гр. МЛІСМ-1-25-1.4д
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Наук. керівник – доктор філософії Бахтіна А.О.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ГУМОРУ В ІСПАНСЬКОМОВНІЙ РЕКЛАМІ БОБОВИХ

Реклама бобових (квасоля, нут, сочевиця, горох тощо) часто використовує «легкий» гумор: каламбури, іронію, антропоморфізацію продуктів,